

Ese de două ori in septemana:

Joi-a si Duminca'a.

Prețulu de prenumeratiune:

pre anu întregu	6 fl. v. a.
diuțetate de anu	3 fl. v. a.
patrariu de anu	1 fl. 50 cr.

Pentru Romani'a si strainetate:

pre anu întregu	9 fl. v. a.
diuțetate de anu	4 fl. 50 cr.

LUMINA

Foia bisericeasca, scolastica, literaria si economica.

Correspondintiele si banii de prenumeratiune se se adreseze de a dreptulu: Redactiunei „Lumina” in Aradu, cancelari'a episcopesca. Pentru publicatiunile de trei ori ce contieniu cam 150 de cuvinte (spatiu de 20 sime garmond) tacs'a e 3 fl.; pana la 220 de cuvinte 4 fl. Era mai sus 5 fl., intielegendu-se intr' aceste sume si timbrulu. — Prețulu publicatiuniloru se se antiepe.

Organu oficiale alu eparchiei romane gr. or. aradane.

Eveneminte mai noue in ierarchi'a bisericeii noastre.

Evenimentele ce s'au urmatu in biserica' noștra ortodoxa de doi ani incoci sunt de mare insemnatate pentru vieti'a sinodala in care traimu.

In toamna fuse anulu de candu congresulu metropoliei noastre, in scaunulu metropolitanu veduvitu prin morțea arhiepiscopulu si metropolitulu Siaguna, aleșă pre Preasanti'a Sa Episcopulu atunci alu diecesei Aradului, Procopiu Ivacicovicu.

Totu in acea toamna se intruni apoi si sinodulu eparchiei aradane, pentru alegerea de episcopu in locul Preasantie Sale, Ivacicovicu.

In acestu sinodu majoritatea voturilor obtienu Preasanti'a Sa actualulu episcopu alu nostru Mironu Romanulu, atunci archimandritu si vicariu episcopescu la consistoriulu coordnatu alu Oradii-mari, carele in dignitatea episcopala legalmente fu intaritu de catra Maiestatea Sa Imperatulu in 7 Decembre st. n. 1873.

Evenimentele ce se ivira anulu acest'a in ierarchi'a serbesca au avutu incurgere decidiatori'a si asupra organismulu nostru bisericescu. Conflictulu escatu intre Congresulu serbescu din Carloveti si guvernulu tierii, din caus'a alegerei de patriarhu, avu de urmare, ca acelu congresu pentru salvarea intereselor bisericeii reclama ajutorulu ierarchiei romane ortodoxe, alegendu de patriarhu pre metropolitulu romanu de Sibiu, Procopiu Ivacicovicu, barbatu, care se bucura de o reputatiune frumoșă atatu la guvernulu catu si la poporulu serbescu. Astfelu scaunulu metropolitanu de Sibiu erasi remase vacantu.

Ingrigirile ierarchiei romane pentru alegerea de metropolitu acum dupa patianiele serbiloru, erau cu multu mai mari ca la cea d'intaia alegere. Cu tote aceste congresulu nostru electoralu dela 1 Novembre s. t. n. a. c. nici pelanga cea mare precautiune nu potu evita conflictulu cu guvernulu tierii! Celu d'intaia alesu, Parintele Episcopu Popasu fu respinsu er congresulu indrumatu la noua alegere.

In o pusețiune atatu de critica pentru autonomi'a bisericeii noastre privirile barbatiloru interesati de sorțea bisericeii erau indreptate asupra Episcopulu Mironu Romanulu, carele desi nu plinise inca nici anulu in calitate de Episcopu, prin intieptiunea si tactic'a sa sciū castiga simpatihiele tuturor'a, chiar si acelor'a cari la naintarea sa de episcopu s'au pronunțiatu contra. Bucurandu-se astfelu Parintele Episcopu Mironu de increderea generala, congresulu nostru nationalu in 3 decembre s. t. n. a. c. lu-chiamă se ocupe tronulu marelui arhieru Andreiu, alegandulu de metropolitu cu majoritate absoluta de voturi!

Aprobarea acestei noue alegeri din partea Maiestatii Sale Imperatulu se fece in 12 decemvre nou, er in 15 dec. n. nou alesulu metropolitu depuse si prescrișulu juramentu de fidelitate catra Maiestatea Sa, si asia dupa unu anu si cinci zile dela intarirea de Episcopu a Pre-

santitulu Domnu Mironu, ilu vedemu inaintatu si chiar intaritu in o alta demnitate mai inalta, ilu vedemu astadi arhiepiscopu si metropolitu alu Romaniloru ortodoksi din Ungari'a si Transilvani'a!

Intaritu in acesta demnitate mare, Inaltu Preasantitulu domnu arhiepiscopu si metropolitu Mironu Romanulu, ca atare, pentru prima data intrandu pe teritoriulu provinciei sale metropolitane la 5 decembre vechiu, cu ocașiunea reintornarei dela Budapesta. — la gar'a calei ferate in Aradu fu asteptatu si intimpinatu de tota intiepti'a romana din locu, si cati-va din provincia, unde Inaltulu demnitaru coborindu din cupeu intre strigari de „se traiesca” — in numele tuturor'a lu-bineventă in termini alesi parintele asesoru consistorialu Ioanu Russu, accentuandu de o parte bucuri'a ce simtu eparchiotti aradani pentru inaintatea Inaltu Preasantie Sale la demnitatea de arhiepiscopu si metropolitu, er de alta parte durerea ce simtu acesti eparchiotti, candu dupa unu restimpu atatu de seurfu se vedu despartindu-se de archipastoriulu loru iubit. La aceste cuvinte de bineventare noulu arhiepiscopu si metropolitu sprimandu-si complacerea pentru simpatihiele si bucuri'a ce fii se-i sufletesci i-le manifesteza cu asta ocașiune, accentuadia, ca in dignitatea acesta noua, prin care i-s'a largitu numai terenulu de activitate — se va interesă si mai multu de binele si prosperarea clerulu si a poporulu credintiosu din provinci'a metropolitana.

Dupa acestu respunsu urmatu de „se traiesca” din partea publiculu, Inaltulu demnitaru suindu in careta ajunse la resiedinti'a episcopesca unde ilu astepta in corpore tinerinea teologica si preparandiala. Aici in numele tinerimei l'a salutatu clericulu de anulu alu III-le, Cornea; er Inaltu Preasanti'a Sa arhiepiscopulu si metropolitulu manifestandu interesarea ce pururea a avutu si are pentru suerescinti'a clerulu, parintesce ii-a svatuitu si li-a recomendatu zelu si studiu continuu, pentrucă in chipulu acest'a numai vor potea corespunde misiunei la care se pregatescu.

Mai este inca de a se sevirsi o tieremonia prescrișă in statutulu organicu — instalarea, si cu acesta actulu alegerei va fi incheiatu cu tote formalitatile. Instalarea noulu arhiepiscopu si metropolitu, precum sciū, se va tienea duminca' viitoria in Sibiu, apoi, unu „remanu bunu” adresandu eparchiottiloru aradani, turmei sale de mai nainte, va merge unde l'a chiamatu vocea poporulu, ca se guverne die biserica' ortodoxa romana, din partile Ungariei, Ardellulu si ale Banatulu! Dee ceriulu, ca acesta guvernare intru folosulu bisericeii si fericirea poporulu se tienea la indelungati ani!

Si acum este rondulu diecesei aradaue, respective a consistoriulu diecesanu. Prin alegerea Episcopulu nostru de metropolitu, eparchi'a aradului remasa fora Episcopu. In unele parti se manifesta dorinti'a ca alegerea de episcopu diecesanu sò se amane pana la sesiunea ordinaria

sinodala — contra statutului organicu, si acést'a numai din consideratiuni financiare. Credemu in sa că consistoriulu plenariu, se va convocá cātu de ingraba, si va face in privinti'a acést'a dispușetiunile cele mai favoritōrie si salutare. Nu ar fi consultu ca din unele consideratiuni secundarie sè se faca abatere dela statutulu organicu.

Probu.

Adres'a Congresului electorale, catra Preasanti'a Sa Episcopulu Caransebesiului, Ioanu Popasu.

Preasanti'a Ta!

Devenindu scaunulu arhiepiscopescu si metropolitau in vacantia, congresulu nostru nationale bisericescu gr. or. avendu in drepta consideratiune multele merite ale Preasantiei Tale, secerate pe terenulu bisericescu si celu scolarin, si-a pusu increderea in Preasanti'a Ta si te-a destinsu cu votulu seu inaintandu-te la demnitatea cea mai inalta a bisericei nōstre: pe scaunulu arhiepiscopale si metropolitanu.

Durere in sa, că Coron'a la propunerea Escelentiei Sale a Domnului ministru regiu alu Ungariei de culte si invetiamentu publicu, cu resolutiunea Sa Prea Inalta, emanata cu datulu 19 Novembre a. c. si numerulu pres. 1688, s'a induratu a nu intari acelu votu, si ne a invitatu la o noua alegere, de care durere Congresulu nostru a si datu espresia in conclusulu de resolutiune, ce s'a luat asupra Prea Inaltei Resolutiuni mentionate, enunsiandu totdeodata in maiortatea voturilor, că la Prea Inalt'a invitare va purcede la o noua alegere de arhiepiscopu si metropolitu.

Despre ce pre Preasanti'a Ta din motivulu, că actualinte lipsesci dela siedintiele nōstre congresuali, in ca te incunoscintiamu, spre seire si acomodare.

Dar totdeodata candu Congresulu nostru cu loialitatea sa traditionala, ce o a ereditu pentru Inaltulu Tronu si Dinastia, si la respectulu legeri, se afla necesitatu a trece la indegetat'a noua alegere, totu atunci, in unanimitatea voturilor sale, vine a-si renoi simpatiele sale, afidandu pre Preasanti'a Ta despre sincer'a stima si reverintia a Nōstra si de aci in colo, pe cātu timpu Preasanti'a Ta, ca si in trecutu, vei fi adeveratulu archipastoriu intru aperarea si promovarea intereselor bisericei si invetiamentulu nostru nationalu.

Aceste cuvinte de devotiune congresulu nostru cu atātu mai vertosu se afla indemnatu a Ti-le adresă, cu cātu Prea Inaltulu Rescriptu, alterandu actulu nostru de alegere, totdeodata nu ni face cunoscuta nici o cauza, care ar pretinde slabirea alipirei si stimei nōstre catra Preasanti'a Ta. —

Biografi'a lui Georgiu Brancoviciu, Contele si Despotulu, si despre maritele fapte ale lui.

(Fratele Metropolitulu Sav'a Brancoviciu, si Istoricultu Serbiloru.)

(Urmare)

Dar nici la acēsta puternica rugaminte n'au fostu aplecati a eliberá pre Despotulu, si caus'a cea mai de capetenie a fostu mani'a Cesarelui, candu a auditu, că érași a devenitu in manile turciloru Belgradulu serbescu cu cetatile din pregiuru si cu tōta tîer'a serbésca; despre ce s'a si facutu svatu si ingrigire, cum s'ar potea luá cele pierdute érași din manile vrajmasiloru, punenduse la o parte tōte celelalte afaceri.

Dupa unu mare si grozavu cutremuru de pamentu (pre langa cele suferite dela turci) care s'a intemplatu atunci in timpu de iérna la Vien'a (ce Despotulu socotea a fi de sus pentru eli-

berarea sa) a treia di a venitu vestitoriulu la Despotulu spunendu-i, că natiunea pregatesce trimisi la curtea Cesara, si cu contielegerea Despotului despre diverse trebi ale sale, precum si despre eliberarea lui voru substerne Maiestatii Sale suplic'a sa. De acēsta seire nu pucinu s'a mangaiatu si s'a imbucuratu Despotulu sperandu pe deplinu, că se va dimita la lacrimile natiunei. Curundu dupa aceea au si ajunsu trimisii si anume: iubitoriulu de Ddiu, parintele Isaia Diacoviciu, Episcopulu Ienopoliei si nobilulu barbatu Adamu Feldvari, locuitoriu in Comornu, placutu lui Ddiu si ómeniloru. Atunci s'a concesi acestor'a si celoru ce au fostu cu densii a se vedé cu Despotulu (cáci mai nainte desi amblau pentru demissionarea lui, totusi nu éra iertatu a se vedé cu elu) carui au predatu si epistola dela preafericitulu patriarchu Arseniu Cernoviciu, in carea fericirea sa mangaiandu pre Despotulu lu-indémna la rabdare, dicendu intr'atele si aceste: érași te rogu nu desperá; cáci acést'a este cercare dela Ddiu, ca prin rebdare se-ti impletesci cunun'a; cáci cu truda se castiga totu lucrulu. Stramosiulu teu fiindu in capital'a imperatésca in exiliu, amintindu cuvintele lui Cristosu se mangaiá pre sine graindu: Rabda Stefane, intru rebdarea vōstra veti dobandi sufletele vōstre, a disu Domnulu. Si altele multe astfelu scriindu face fine epistolei.

Trimisii contielegenduse cu Despotulu au substernutu in scrisu suplic'a sa curtii si dupa multa urgentia si obositōre rugari, abia s'au invrednicitu a capatá respunsu pe limb'a latina (in cātu se atinge de Brancoviciu) de acestu cuprinsu:

Despre arestarea lui Georgiu Brancoviciu, nefind inca cunoscuta caus'a arestarii lui, a-lu dimita nu potemu; inse cātu mai curundu vomu binevoi despre acést'a si atunci, vi se va dá deplinu respunsu.

Acest'a este respunsulu la care se provóca Despotulu in punctulu alu 11 alu supliciei sale celei in limb'a latina scrisa, si asia trimisii au substernutu rugamintea mai nainte de ce a substernutu Despotulu pe a sa. A Despotului s'a substernutu candu éra mai de trei ani arestatu, ér respunsulu la a trimisiloru a urmatu in 24 Martiu 1691, pe candu éra Despotulu inchisu de unu anu si cinci luni.

Ne succedandu in modulu acest'a eliberarea Despotului, érași la finea anulu 1692, trimisii slavenoserbi, carii au fostu mai nainte, Isaia Diacoviciu, Episcopulu Ienopoliei, colonelulu Ioanu Monasterlia (acést'a in urmarea concessiunei imperatésca a fostu alesu de vice duce alu ostiloru serbesci) si cu colonelulu Rupiciu, barbatu cu curagiu si deprinsu la resboiu, venindu au datu cu manile sale suplic'a sa Imperatului dupa acēa din veacu abia audit'a batalia de langa Slancamenu in Sirmiu, pe loculu ce se chiama Mihalevatiu, unde a peritu si insusi marele Veziru dinpreuna cu 16000 turci, si óstea serbésca rapindu din manile barbariloru 30 stéguri, prin trimisii sei le au transpusu si predatu Maiestatii Sale. Suplic'a loru e acést'a:

Atotprealuminatē s. c. l.

Inca inainte de aceste amu pusu inaintea Maiestatii Vōstre curatulu adeveru, cumca prin Simeonu Remingen si Kindsberg residentii Maiestatii Vōstre in Constantinopole, midilocindu Panaiotu, talmaciulu turcescu, ni s'a apromisu cea de demultu si vechi'a nōstra volnicia (in carea amu vietuiutu inainte de napadirea turcésca) si despre acést'a a nōstra volnicia amu fostu incunoscintiatu si incredintiatu cu privilegiile Maiestatii Vōstre sub asia conditiune, déca vomu apucá armele in contra comunulu vrasmasiu alu crestinatatii, dupa cum dela Sacratissim'a Maiestate a Vōstra spre implinirea trebei acesteia si spre indemnarea poporulu crestinescu resariteanu care gemea sub barbari, Contelui Georgiu Brancoviciu, Despotulu nostru alesu de noi inca sub stapanirea turcésca, unele gratiōse scrisori si ordinatiuni pentru publicare in tierile resaritene au fostu concrediute si la noi trimise. Déca tōte aceste cereri si porunci ale Maiestatii Vōstre disulu Brancoviciu cu cea mai buna fidelitate le-a implinitu si in tōte partile crestine resaritene cu buna intieptiune le-a publicatu si pre poporulu crestinu care gemea sub jugulu turcescu la bucurós'a primiré a gratiei Maiestatii Vōstre cu sigurintia la indemnatu si numai ordinea si porunc'a dela beliducii Maiestatii Vōstre de a face atacare asupra turciloru a acceptatu: nu scimu inse cu acui uneltire séu viclénu denuntiare amintitulu Despotu Georgiu este inchisu, si care e caus'a retinerii lui, cātu trece éta timpulu de trei ani de candu e luat in arestu si in asia temnitia intunecata si plina de putōre petrece, cātu si de pretiuit'a sanetate se lipsesce. Inainte de unu anu amu indrepstatu pre trimisii nostrii la Sacratissim'a Maiestate a Vōstra pentru ispravirea trebiloru Despotului si pentru eliberarea lui, dar desierti cu suspinare si intristare plangerósă, fora de tōta mangaierea s'au reintornatu. Pentru aceea, dupa dechiararea respunsului

la anteia rugare si cerere a poporului cumcã încãtu mai curundu se va cugetã despre eliberarea lui, fiinduse resboiulu cu turcii, ce fora indoiala acum pôte se fia, rugandune a privi cu gratia mai vertosu la ale nòstre merite, cã amu apucatu fora de tóta plat'a armele mai multi de 9000 barbati si amu datu ajutoriu; cu buna credintia amu facutu atacu asupra turciloru si in acea lovire sangeròsa abia de sute ani audita, in tienuturile dela Slancamenu facuta, duoadieci-si-siepte stéguri amu rapitu din manile barbare, care dupa norocòs'a fine a bataliei le amu incredintiatu prealuminatului. Duce de Baadenu. — Si fiinduse batalia acea, la Mihalievatiu, trei sute serbi, trecendu riulu Sava, acolo au inchisu calea turciloru celoru ce fugeau si au lutatu dela ii tóta bran'a de resboiu si tôte' armele; intielegendu acést'a Arnaut Mahmetu Pasia, cu optu sute din ostile sale, langa Palanca, intre Parathilu si riulu Morava a atacatu pre acei trei sute serbi, insa acesti serbi pre toti ii-au ucisu, pucini dintre ii cu rusine fugindu. Si rapindu ai nostrii din manile loru 9 stéguri, le depunemu cu tóta umilint'a aici la picioarele Augustissimei Maiestatii Vòstre si necrutiatu viétu'a si sangele nostru in contra comunulu vrasmasiu, ne apromitemu in buna sperantia, cumca gratiosu se va iertã si se va eliberã arestatulu Despotu alu nostru, barbatulu nici cu una necredintia petatu, nici venatu. Si precum poporulu nostru care se afla sub ocrotirea Maiestatii Vòstre, prin eliberarea Despotulu va fi fòrte mangaiatu: asia si cei ce au ramasu sub stapanirea turcésca se voru aduce la credintia catra Maiestatea Vòstra, ce va fi spre impucinare puterei turcesci. Asia totu poporulu serbescu, care vietuesce sub scutul Maiestatii Vòstre in cea mai profunda umilintia suplica, face rugaminte si solicitéza.

Fiindu predata acést'a rugaminte asceptan in mare sperantia respunsu gratiosu pentru atâtea nalte si crunte merite, insa dupa indelungata asceptare s'a tramisu treb'a din Cabinetu in Consiliulu de resboiu, de acolo la Feldmaresialulu Ludovicu de Baadenu, dupa acea érași in Cabinetu, dar si de aci in comunulu consiliu alu organisarii de tíera. Si dupa asceptare de multu timpu — in fine s'a estradatu Decretulu imperatésca de acést'a putere:

Destinatiloru trimisi in numele poporului si óstei serbesci cu acést'a gratiosu se face cunoscutu, cumca solicitarea vòstra pentru demissionarea lui Georgiu Brancovicu este primita cu milostivire, a càrui cauza, fiindu Maiestatea Sa impedeatu cu diverse afareri comune, s'a prolongatu pana in timpulu presinte, insa indata ce voru concede impedeările acele, se va demandã mai departe a se cercã si pe deplin a se fini. Si cã publice sè se dovedéscã, cã midilocirea poporului serbescu are locu la Maiestatea Sa, s'a poruncitu à-lu scòte pre disulu Despotu in locu mai curatu si-alu tiené numai sub custodia cetatienésca. Si pentru nutrimentu a se provedé prin camer'a Vistieriei de curte. Inca se mai concede lui a se preamblá pentru folosirea aerulu prospetu. In Viena 19 Aprilie 1692 c. n. (L. S.)

Pre langa decretulu acest'a s'a mai emisu altu decretu imperatésca la Camera Vistieriei astfelu: No' amu binevoitu prégratiosu a ordinã, ca Despotulu serbescu Georgiu Brancovicu pentru nutrimentulu seu sè se dee dela inceputulu lui Maiu curinte, nainte, la unu quartu câte 240 fl. pana la alta renduiala. In Lucsenburgu 6 Maiu 1692. (L. S.)

Nimicu au ispravitu mai multu trimisii cu' solicitarea sa cea cu mare silintia. Tréb'a lui Brancovicu a urmatu dupa decretulu imperatésca de mai susu, ca Despotulu se fie scosu in locu mai curatu si se fie strajuitu numai de custodia cetatienésca. Asia fiindu scosu din hospitalu a fostu straporiatu intr'o casa din Viena numita „Ursulu de auru,” dar custodi'a imperatésca nu s'a indepartatu dela densulu. Dreptu acea poporulu slavenoserbescu compatimindu cu durere de retinerea Despotulu seu, la finea anului 1693 prin trimisii sei dupa renduial'a lui Ioanu Dimitrieviciu dela Belgradulu serbescu, care a fostu Colonelu la Despotulu, érași cu manile sale au datu Maiestatii Sale suplica fòrte insemnata cu fundate dovedi si cu enumerarea multoru merite ale sale, precum urmeadia:

Augustissime s. c. l.

Precum pentru prégratiosulu alu Maiestatii Vòstre Cesaro-Regesci prin Consiliulu de resboiu alu curtii in 2 Aprilie emisulu manifestu, cu care preagratiòsu ne intariti in privilegiile nòstre si de indatinat'a datia a tierii si de alte asemene greotati ne proclamati liberi, cele mai umilite multumiri le inaltiamu cu apromissiune in timpulu presinte, cã nu vomu crutiã tóta tari'a si tóta puterea dinpreuna cu avuti'a nòstra a le storce intru comunulu folosu, si a face resboiu cu curagiu si cu barbatia in contra tureulu vrazmasiu alu numelui crestinescu, pentru santele altare si jertfelnice, ba suntemu gat'a a varsã sangele cu viétu'a

pentru petrecerea liniscita si pacinica a crestinatatii si a Sacratissimei Maiestatii Vòstre Cesaro-Regesci: asia la acea Sacratissima Maiestate Cesara Regésca a Vòstra cu umilitu rugatòre mani si cu genunchii plecati érași alergamu, repétindu cu tóta umilintia cersitòrele rugaminte ale nòstre dupa intielesulu suplicei celei de mai nainte de sub B. si deodata propunemu pentru mantuirea si demiterea preasuperatulu si preaticalosulu Despotu alu nostru care in putòrea arestulu de patru ani abia se mai afla viu, carea ascultare preagratiòsa, pentru meritele si cauzele cele de mare insemnate in suplic'a acea inainte aduse, ar fi potutu urmã; insa in acést'a n'amu capatatu nici o repriviintia, nici respunsu dupa a nòstra dorintia.

Dar nòa ni jace in acést'a cea mai mare trebuintia, ba este ardiatòre pofta a întregi nòstre natiune, ca acelu Despotu alu nostru, ca cea mai de frunte capetenia a nòstra la acaru vointia poporulu serbescu care e dedatu cu moravurile, cu renduielele si cu gubernarea lui, séu sta séu cade, se fie repusu in cea d'anteiu a sa libertate. Dar mai vertosu recere lips'a in timpulu presinte, candu vrazmasiulu barbaru de nou organiseadia puterile sale, ca nici candu mai nainte, adunandusi ostile sale in grab'a cea mai mare, ca se sfasie viétu'a nòstra cea resufatòre. Timpulu acest'a pretinde inainte de tôte a se stringe adunare comuna pentru de a face svatu cu dignitatii si capetenile nòstre precum bisericesci, asia si laice, despre organisarea armatei, si ingrigirea trebuintiloru binefolositòre pentru sustinerea acelu ostiri. Inca si despre acea ni se cade a ne consvatui, in ce chipu se atacamu si se impadecamu pre acelu vrasmasiu vicleanu si amagitoriu; insa câtu de cu greu ar fi aceste a le pune in fapte, déca capulu care fiindu taiatu, celelalte medulari au de a fi mòrte, cu arestarea sa pe mai indelungatu timpu va fi despartitu de noi; cãci abia altcineva, afora da Despotulu pôte mai bine si a judecã si a ordinã, in ce modru sè se scotia bineintocmit'a óste din poporulu nostru carea sè se deprinda in tactic'a lovirei cu turcii si cu tatarii, carea altoru popore e necunoscuta; ce faptele si esemplele cum a atacatu óstea serbésca pana acum pre necredintiosii barbari, luminatu arata, ba si lumii întregi, suntu cunoscute. Si acelasi Despotu alu nostru in person'a sa pe timpulu obsidiunei Vienei prin propriulu esemplu cu fapt'a a doveditu. Si in adevèru acelu prégratiosu la inceputu amintitulu manifestu nu ar avea putere si tari'a sa in priviintia manutinerii privilegiiloru nòstre, déca adeseori numitulu Despotu nu ni se va dimite din arestulu celu de atãta timpu. Cãci déca tôte celelalte puncte intarite si puternice au de a fi tienute neschimbatu, se cuvine mai virtosu punctulu alu 5-lea in aceste cuvinte: Dupa putere vomu pune tóta silintia ca ajutandu Ddiu, cu invingatòrele arme ale nòstre pre poporulu serbescu câtu mai curundu in locurile de locuintia ale lui inainte de acést'a posedate, de nou organisate, se-lu potemu érași introduce, alungandu inapoi de acolo pre vrasmasiulu; si voimu ca poporulu serbescu statornicitu se petréca sub propri'a gubernare si vechile sale privilegii, gratiosu concese dela Maiestatea Nòstra si in datinile sale se le póta folosi s. c. l. asia dar in câtu mai vertosu se atinge de ocarmuirea si intocmirea propriei Capetenie a avé privintia, prin umare reducanduse si la Capulu dela care are organisarea si indreptarea a se pune in fapta, se cuvine ca capulu acelu se fia liberu ér nu restrinsu. Si déca preste asceptare caus'a comunei bune norociri ar mai impedeã eliberarea Despotulu din arestu, in astfelu de intemplanse se lupta dreptatea si iubirea de dreptate pentru acestu preasuperatu Despotu alu nostru, care se afla de patru ani in arestu, carui a victiui este tortura, si a murii mangaiere, — si striga, cã inaintea lui Ddiu si inaintea ómeniloru i se face cea mai mare nedreptate si obida, cãci din veacu nu s'a auditu, ca cineva pentru simple si mintiunóse inchipuiri si suspitiuni, care de altmintrelea suntu oprite si prin judecat'a lui Ddiu, neascultatu si neintrebatu sè se arunce in temnitia si sè se retiena prin asia indelungata inchisòre intru calcarea cu pitiòrele a judecatii celei drepte si spre despretiurea nòstra, precum si a patriei, mai aspru si mai restrinsu decâtu unu facatoriu de reu publicu si comunu, care felu de ómeni celu pucinu la timpulu destinatulu despre caus'a sa se cercã si aperarea li se admite, si dupa atlarea trebei séu se condamna séu se elibera. Pôte fi cã Despotulu la denuntiarile stangace ale cutarui, reupofitoriu se retiene, insa unulu ca acést'a pana acum publice nu s'a marturisitu nici ca acuzante, nici ca denuntiante.

Cãtu de grea condemnare si tortura se face omulu, mai virtosu marinosu, care are sub gubernarea si inspectiunea sa asia multu si numerosu poporu, care e binefolositoriu republicei si întregi crestinatatii si la întòrcerea acelei fòrte meritatu, si cu atãtu are de a i fi mai cu greu, déca meritele, faptele lui cele eroice, neplacerile preste care a trecut, dosadirile care le

a suferitu, întreprinderile care le a invinsu si chieltuiele care si cu lipsirea de avutia si a timporanei sustineri, dar mai vortosu cu periclitarea vietii, osebitu cu ocaziunea atatoru resboie si loviri cu vrasmasii turci si tataru si de candu tiene acestu grozavu arestu si prin midilocirea serbiloru carii s'au incredintiatu lui, le a facutu, deca dicu tote aceste merite nici intr'o consideratiune nu se vedu a se lua. Catu de primejdiosu este, desi vrednicu de lauda, a se lupta pentru mantuirea patriei si a intregi crestinatati cu juratii vrasmasi, deca eroicii luptatoru dupa aceea, numai din desiarta suspitiune spre bunaplacea vrasmasiloru, voindu a li fi deodata si binevoitori, in locu de respata si remuneratiune, cadiendu in disgratia, fora de tota revisiunea cauzei se arunca in prinsore si se retienu in contra a totu dreptulu si a dreptatii. Este acest'a si in contra regulei de judecata, carea dupa marturi'a lui Ulpianu asia suna: „Nime se se osandesea pentru suspitiune, caci mai bine este a deslega pre vinovatu, decatu a condamna pre celu nevinovatu. Si se cuvine a cere dovedi mai luminate decatu lumin'a de ameadu dar numu mai a inchipu delictu.“ Mai departe: ce lucru greu este ca, fiindu in angustime si arestu, de unde i este cu greu a se si desvinovati, nici sie svatu, nici altor'a pote da ajutoriu, se silesce insa a da svatu si ajutoriu acelor'a carii au trebuintia ca si ade-seori numitulu Despotu alu nostru, dupa Maiestatea Votra refugiulu si mangaierea natiunei nostre, care mai in tote dilele ade-seori pentru darea de svatu sufera dosadiri dela poporu macar de ar fi cu putintia, elu este gat'a pentru buna starea comuna si pentru iubiti sei asi pierde vietu'a si asi varsá sangele. Si noi preabucurosos poftimu pre acestu de multe ori numitu Despotu alu nostru, ca pre parintele patriei, dar mai virtosu ca pre una preonoratu Capu' si indreptatoriu si dupa Maiestatea Votra mai bunu mangaioriu alu nostru a-lu vedé repusu in cea de mai nainte a sa libertate si sanetate; pentru aceea curgemu si alergamu la Sacritissim'a Maiestate a Votra Cesaro Regeasca, ca la steu'a mantuirei nostre cu aceste preaumilite rugaminte pentru bunulu a tota crestinatatea, din adunculu inimei rugandune si cersindu, ca cu gratia se dispuneti si se renduiti revisiunea cauzei si se binevoiti cu milostivire ascultandu rugamintea nostra a elibera pre Despotulu nostru din arestulu celu atatu de intunecat, gretiosu si de lungu timpu duratoriu; era noi imprumutatu ca sub juramentu nou ne apromitemu cu intregulu nostru poporu cu tota putintios'a silintia a alunga pre crudii vrajmasi, precum pre turci, asia si pre tataru, dupa puterea si tari'a nostra, precum amu inceputu a face si pana la timpul acest'a, si a remane deapurarea in buna credintia intregi si neclatiti, implinindu tote cele binetrebuintiose grabnicu si cu cutediare.

(Finea va urma.)

VARIETATI.

* (Carti nove.) In Brasiovu la domnia librari-editori Frank et Dresnandt a aparutu si se afla de vendiare „Canturi de irodi la Nascerea Domnului impreuna cu cateva canturi nationale“ cartica de cuprinsu interesantu pentru copii scolari. Pretiulu unui esemplariu este 20 cr. v. a. ori 40 bani (pentru Romani a.)

□ Asupra conduitei preotului din Chertesi, Alesandru Ghergariu, primiramu o corespundintia prea tragica, din carea pentru venerabilulu consistoriu estragemu numai atata ca, acestu parinte ignorandu totu ce este santu, intr'unu modu insultatoriu si cu mani sacrilege profanandu institutiunile dogmatice si canonice ale bisericei, in orbi'a sufletulu seu a ajunsu pana acolo, incatu, nici rusine de omeni nici temere de Ddieu avendu, la serbatoru si alte ocaziuni tam'a santulu mtru o administréza poporulu credintiosu prin invetiatoriulu ori cantorulu bisericescu. Inscenatoriulu unei fapte atatu de ingrozitorie, la care se revolta totu sentiulu crestinescu, trebuie negresitu se-si iee plat'a sa!

(† Necrologu.) Mihailu Popoviciu, fostulu bravu preotu din Ucurisiu dupa grele suferintie la 26 Noemv. st. v. in anulu 56 alu vietii sale, s'a mutatu din vietu'a acesta trecatori la cea vecinica. Fie-i tierin'a usiora!

(† Necrologu.) Georgie Chirilescu preotu in Kétegyháza in numele seu alu ficeloru sale Mina si Irina, — asia si a sócra sa Maria Astrisu, veduyita Nicolau Illoviciu, — a tatane seu Petru Chirilescu, — cumnateloru sale Maria Illoviciu maritata Rosvanu, Anna Illoviciu maritata Popoviciu, Elena Illoviciu, — fratelui seu Iulin Chirilescu, si soci'a Gisela Habinay, Maria Chirilescu maritata Serbu, — cumnatiloru sei Georgie Rosvanu, Alessiu Popoviciu si Gerasimu Serbu cu profunda intristare si dorere face cunoscutu cumca iubit'a sa socie, — respective

mama, fiia, nora, sora si afina. Rozalia Chirilescu nascuta Illoviciu in 15/3 decembre 1874: deminétia la 9 1/2 ore in etatea vietii 34 si a casatoriei 11 ani dupa unu morbu greu de 14 zile a repausatu. Fie-i tierin'a usiora!!

CONCURSU

1

Pentru statiunea invetiatorésca din Buntesci pana acumu numai interimalu deplinita, din cerculu Beiusulu inspectoratulu Buntesci.

Emolumintele suntu: 84 fl. v. a. 8 cubule bucate, 4 grâu 4 cucurudiu, 8 orgii lemne, 3/8 cubule fasole, unu fuioru si una legatura fenu dela tota cas'a.

Doritorii de a fi alesi au asi trimite recurselu loru bine instruate, si adresate comitetulu parochialu in Buntesci pana in 15 Decembre st. v. a. c. candu va fi si alegerea.

Buntesci 27 Noemvre 1874.

Comitetulu parochialu,

Cuscirea mea Ioane Papp insp.

CONCURSU

2

Pentru indeplinirea vacantei parochii din opidulu Cilu protopresbiteratulu Buteniloru.

Emolumintele anuale suntu: un'a sesiune pamentu din care jumetate, sub decursulu anulu 1875 ilu va folosi veduv'a preoteasa. — Quartiru liberu-cu gradina, cate una mesura cucurudiu sfarmatu dela 140 numere de case, si stolele indatinete.

Doritorii de a ocupa acesta parochia suntu avisati recursurile provideute cu tote documintele prescise in statutulu organicu adresate comitetulu parochialu ale trimite subscrisului in Almasiu posta ultima All-Cill — pana in 22 Decembre a. c. in care di va fi si alegerea.

Data in opidulu Cilu 20 Novembre 1874.

Comitetulu parochialu

In contielegere cu mine Ioanu Groz'a protopresbiterulu Halmagiului si adm. inter. Buteniloru.

CONCURSU

2

Se deschide de nou pentru statiunea invetiatorésca din Campani.

Emolumintele suntu:

Salariu anualu 105 fl. v. a. 12. cubule de bucate, 12 stan-geni de lemne si veniturile cantorale. —

Competintii au a-si trimite recursurile loru cu documintele necesarie adresate comitetulu parochialu pana in 26 Decemvre, a. c. st. v. candu va fi si alegerea—subscrisului.

Bait'a (Rézbánya) 26. Novembre, 1874.

Din incredintiarea comitetulu paroch. Nicolau Popoviciu. insp. cerc. de scóle

CONCURSU

2

pre statiune invetiatorésca rom. ort. conf, din Zimbru inspectoratulu Iosasiulu cu carea sunt impreunate urmatóriele emuluminte, si anume: In numerariu 157. fl. 50. cr. v. a. 5. cubule de grau: 5. de cucurudiu 12° de lemne din cari are a se incaldi si scól'a; cortelu liberu cu gradina de legume. —

Doritorii de a ocupa acestu postu, sunt avisati a-si instrui recurselu loru cu documintele recerute in sensulu Statutulu organicu, apoi intitulate catra comitetulu parochialu, ale adresá concernintelui inspectoru scolariu cercuale in Iosasielu ultim'a posta Gurahoncz, — pana in 29 Decembre st. v. a. c. in care di va fi si alegerea, — avendu respectivii aspiranti in acestu restimpu a se presentá la sant'a biserica, spre a-si demustrá desteritatea in cantari si tipicu. —

Zimbru la 19 Novembre 1874

Comitetulu parochialu:

In contielegere cu mine, Ioane Muntánu Insp. scol. cerc.